

Monitoring en evaluatie Wkb

Plan van aanpak op hoofdlijnen

Datum: 8 december 2021

Opgesteld door: directie Bouwen en Energie, Ministerie van BZK

Aanleiding

Tijdens de Kamerbehandeling van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) is aan de Tweede Kamer de toezegging gedaan om het stelsel drie jaar na invoering van gevolgklasse (GK) 1 te evalueren.¹ Om over voldoende data te beschikken voor het uitvoeren van de evaluatie zal het stelsel gedurende de eerste drie jaar na inwerkingtreding jaarlijks worden gemonitord. In dit document wordt een aanpak op hoofdlijnen voor monitoring en evaluatie voorgesteld en het vervolgproces van dit voorstel toegelicht.

Doel

Het doel van de evaluatie en monitoring is inzicht verwerven in de werking van het stelsel, de mate waarin de doelen van de Wkb worden bereikt en de mate van aanvaardbaarheid van de kosten. Indien nodig zal tussentijds op basis van monitoring op het stelsel worden bijgestuurd. De uitkomst van de evaluatie zal ook worden meegewogen in de besluitvorming over inwerkingtreding van het stelsel voor gevolgklassen 2 en 3.

Positionering

Naast de toegezegde evaluatie door de minister van BZK is ook de Toelatingsorganisatie Kwaliteitsborging Bouw (TloKB) - aangewezen door het ministerie van BZK - belast met periodieke monitoring en evaluatie. Daartoe worden diverse gegevens over de werking van het stelsel (onder andere ten aanzien van kwaliteitsborgers en instrumentaanbieders) door de TloKB geregistreerd en wordt jaarlijks gerapporteerd in het TloKB-jaarverslag. Daarnaast kan de TloKB op eigen initiatief aanvullend onderzoek uitvoeren naar minder goed functionerende elementen van het stelsel. De structurele monitoring en incidentele onderzoeken van de TloKB staan los van de monitoring en evaluatie die het ministerie van BZK zal verrichten, maar zullen daarvoor wel een belangrijke bron van informatie vormen.

Overige domeinspecifieke effecten maken geen deel uit van onderhavig plan van aanpak. Zo zal bijvoorbeeld voor inzicht in het kosteneffect op gemeenten afzonderlijk onderzoek worden verricht door het ministerie van BZK in samenwerking met de VNG.

Aansluiting bij bestaande monitoring van gegevens

Om de monitoring en evaluatie zo efficiënt mogelijk te laten verlopen zal zoveel mogelijk worden aangesloten bij bestaande monitoring van gegevens/datasystemen. Er worden al verscheidende relevante gegevens verzameld door onder meer de TloKB, de VNG en de individuele gemeenten, het CBS en het ministerie van BZK. Daar waar geen kwantitatieve informatie beschikbaar is zal dat worden aangevuld door het uitbreiden van registraties en kwalitatief onderzoek.

Aanpak

Jaarlijks zal in opdracht van het ministerie van BZK aan de hand van kwantitatieve gegevens een monitoringsrapportage worden opgesteld. Voor de evaluatie na drie jaar, zullen de monitoringsrapportages worden aangevuld met kwalitatief onderzoek. Het ministerie zal een externe adviespartij vragen om de verschillende rapportages en evaluatie op te stellen. Voor het bepalen van de monitorings- en evaluatieonderwerpen is zoveel mogelijk aangesloten bij de doelen en elementen van het Wkb-stelsel en is gekomen tot onderstaande lijst van onderwerpen.

Jaarlijks zullen de volgende onderwerpen worden gemonitord:

- Indicatoren van stelsel implementatie
 - Aantal geregistreerde kwaliteitsborgers
 - Aantal sancties t.a.v. kwaliteitsborgers / instrumentaanbieders
 - Aantal en ontwikkeling marktaandeel borgingsinstrumenten

¹ Zie ook de Memorie van Toelichting, *Kamerstukken II*, 2015/16, 34 453, nr. 2, p. 69

- Verbetering van de bouwkwaliteit
 - Aantal niet afgegeven verklaringen / meldingen strijdigheid Bbl door kwaliteitsborger
 - Aantal keren dat gemeente ingrijpt/handhaaft
- Verbetering positie bouwconsument
 - Aantal arbitrage/rechtszaken naar niet verborgen gebreken
- Kostenontwikkeling
 - Kostenontwikkeling gemeentelijke leges voor bouwprojecten in GK1. Daarbij zal bij de overgang naar het nieuwe stelsel een vergelijking gemaakt worden tussen de huidige en nieuwe legesverordeningen van gemeenten.
 - Kosten kwaliteitsborger (voor de verschillende typen bouwactiviteiten)

In aanvulling op de monitoring zal na drie jaar kwalitatief onderzoek worden verricht naar de onderstaande onderwerpen:

- Interne kwaliteitsverbetering bij aannemers
- Consumentendossier (vormgeving en ervaringen)
- Verbetering positie bouwconsument: ontwikkeling in de aansprakelijkheid en uitkomsten van arbitrage/rechtszaken naar niet verborgen gebreken.
- Algehele ervaringen van betrokken partijen met het stelsel.

Vervolgproces en roadmap gevolgklassen 2 en 3

Na aanbidding van dit plan van aanpak op hoofdlijnen zal een nader uitgewerkt plan van aanpak in het eerste kwartaal van 2022 worden afgerond. Tot die tijd zal er afstemming plaatsvinden met diverse partijen zoals brancheorganisaties en de VNG. Vervolgens zal een externe partij worden gezocht voor het uitvoeren van de monitoring en evaluatie. Op basis van de evaluatie van het stelsel zal de minister, in overleg met de VNG en de bij de bouw betrokken marktpartijen, bezien of gevolgklassen 2 en 3 onder het stelsel kunnen worden gebracht. Ervaringen met gevolgklasse 1 kunnen niet automatisch leiden tot conclusies over de zwaardere gevolgklassen. Deze zijn van een andere orde en vragen om eigen afspraken en uitgangspunten. Daarom zal worden verkend op welke specifieke onderdelen de gevolgklassen van elkaar verschillen en of het ingevoerde stelsel daarvoor toereikend is. Voor die nadere uitwerking zullen relevante partijen worden betrokken zoals de brandweer, VNG en (brancheorganisaties van) grotere bouwondernemers.